РНМБ. Однако также во всех указателях отсутствует нумерация включенных документов и вспомогательные указатели.

Значительным событием можно считать составление Могилевской областной библиотекой общеотраслевого ретроспективного указателя «Ахова здароўя» (1664(1997 г.)). Он включает около тысячи документов различных видов, систематизирован и имеет два вспомогательных указателя.

К общеотраслевым также можно отнести и указатель БелЦМТ «Директивные и нормативные документы в здравоохранении» (1665(1997 г.)). Это очень полезное для руководителей библиографическое пособие, отражающее все многообразие таких документов. Его использование улучшило бы выделение разделов, посвященных видам нормативных документов.

Среди других тем ретроспективных указателей следует назвать историю медицины, которая имеет в Беларуси славные традиции. РНМБ обратилась к этой теме в указателе «Исторические аспекты медицины и здравоохранения Беларуси» (1803(1999 г.)). Здесь отражаются работы белорусских авторов по истории медицины в годы Великой Отечественной войны, о деятелях медицинской науки Беларуси, по медицинскому образованию, санитарно-эпидемиологическому делу и др. Уже стал традиционным и выходит ежегодно указатель, подготовленный Республиканским музеем истории медицины и РНМБ «Знаменательные и юбилейные даты истории медицины Беларуси ... год» (1596(1997 г.) 1872(1998 г.)), в котором нашли отражение списки литературы на различных языках, посвященные отдельным событиям: основанию медицинских учреждений, созданию медицинских обществ, выходу в свет трудов, знаменательным датам в жизни видных деятелей медицины и здравоохранения.

РНМБ продолжает традицию составления библиографических указателей и списков литературы, приуроченных проходящим съездам, симпозиумам, конференциям. Так, за 1996-2000 гг. был составлен список литературы «Сахарный диабет и его осложнения» (2152(1998 г.)) к республиканскому семинару, указатели «Социально-экономические аспекты охраны здоровья населения» к 4-му съезду по социальной гигиене и организации здравоохранения, а также «Проблемы реформирования системы здравоохранения» (1880(1999 г.)) к I-му съезду врачей Беларуси.

Туберкулез вновь превращается в одну из значительных проблем на рубеже веков. Этой важной теме посвящен ретроспективный указатель «Туберкулез легких» Гродненского государственного медицинского института (2153(2000 г.)).

В течение исследуемого периода были составлены региональный указатель «Здравоохранение Гродненской области» (1878(1999 г.)), который отражает материалы по организации здравоохранения и истории медицины Гродненской области.

В потоке ретроспективных указателей, отражающих труды сотрудников учреждений «Достижения медицинской науки Гомельского государственного медицинского института», в котором отражаются только патенты на изобретения, полезные модели, рационализаторские предложения сотрудников ГГМИ; а также «Библиографический указатель научных работ сотрудников кафедры акушерства и гинекологии Минского государственного медицинского института(1925-1996 гг.» (2213(1999 г.)).

Они отличаются и по хронологическому охвату документов и по подходам к библиографированию.

Традиционным в последнее время стало составление биобиблиографических указателей. За анализируемый период преобладали самостоятельные полиграфические формы, например, указатели, посвященные Е.Б. Меве (2151(1998 г.)), З.К. Могилевчику (1956(1998 г.)), И.П. Антонову (2148(1998 г.)); были также составлены два списка трудов медиков - К. Гибенталя (1874(1998 г.)) и А.В. Пищинского (1886(1998 г.)). Указатели имеют стандартную структуру, однако здесь есть интересные методические находки. Например, аннотирование включенных документов (Меве Е.Б.), группировка трудов по видам произведений (монографии, методические рекомендации, изобретения), хронологический указатель трудов (Антонов И.П.).

Несмотря на все большую актуальность вопросов охраны здоровья среди населения, в потоке библиографической продукции есть только два рекомендательных списка по этой отрасли. Оба они составлены НББ и являются приложением к "Новым книгам". Видимо библиотекам республики нужно больше внимания уделять популяризации медицинских знаний через рекомендацию лучшей, доступной литературы.

В целом за истекшее пятилетие библиотеками республики и другими учреждениями проделана большая работа по доведению, актуализации медицинской информации для специалистов.

Бібліяграфічныя дапаможнікі па тэхніцы

Р.А. Ровіна, В.А. Касап

Бібліяграфічныя дапаможнікі па розных галінах тэхнікі, складзеныя па традыцыйнай тэхналогіі ў 1996-2000 гг., якія зарэгістраваны ў "Летапісу друку Беларусі"(4(1996-2000 гг.)), не ўяўляюць сабой пэўную сістэму бібліяграфічнай прадукцыі. З пункту гледжання статыстычных паказчыкаў можна весці размову аб адпаведнай стабільнасці. На працягу разглядаемага перыяду не назіралася рэзкага павелічэння ці зніжэння колькасці рыхтуемых паказальнікаў. Разам з тым, калі параўноўваць сярэднегадавую колькасць паказальнікаў, выдаваемых штогод у папярэднія 10 гадоў, мы вымушаны будзем канстатаваць аб змяншэнні агульнай колькасці іх амаль у тры разы. Сярод падрыхтаваных у гэтыя гады дапаможнікаў прадстаўлены універсальныя, агульнатэхнічныя, шматгаліновыя, галіновыя, тэматычныя, персанальныя.

Агульнатэхнічныя паказальнікі прадстаўлены выданнямі, дзе адлюстроўваецца пераважна адзін від дакумента, якія адносяцца да спецвідаў тэхнічнай літаратуры і дакументацыі - патэнтная дакументацыя, нарматыўна-тэхнічная, справаздачы і г.д.

Дзяржаўны патэнтны камітэт рэспублікі сістэматычна ажыццяўляе афіцыйную інфармацыю аб зарэгістраваных аб'ектах прамысловай уласнасці. З 1994 года "Афіцыйны бюлетэнь" адзін раз у квартал паведамляў аб вынаходствах, карысных мадэлях, прамысловых узорах, таварных знаках. З 1999 года бюлетэнь Дзяржпатэнта выдаецца асобнымі выпускамі "Вынаходствы. Карысныя мадэлі. Прамысловыя ўзоры" і "Таварныя знакі". Бюлетэні выходзяць штоквартальна, кожны выпуск мае наступныя раздзелы: афіцыйныя паведамленні, дзе публікуюцца нарматыўна-прававыя дакументы, а потым - раздзелы, у якіх змяшчаецца інфармацыя аб адпаведным аб'екце прамысловай уласнасці - вынаходніцтва, карысныя мадэлі і г.д. Сістэматызацыя матэрыяла ажыццяўляецца па адпаведнай міжнароднай класіфікацыі - МПК, МКПУ і г.д. Акрамя таго друкуюцца паведамленні, інфармацыя, аб'явы.

З 1997 года ў адпаведнасці з Законам РБ "О патентах на сорта растений" Дзяржпатэнт 2 разы ў год выпускае яшчэ адзін Афіцыйны бюлетэнь "Сарты раслін", у якім публікуюцца звесткі аб паступіўшых заяўках, ліцэнзійных дагаворах, звесткі аб патэнтах, заканадаўчыя і нарматыўна-прававыя акты па сартах раслін. У бюлетэні друкуецца Дзяржаўны рэестр ахоўных сартоў раслін і іх афіцыйныя апісанні.

Вучэбна-даследчы цэнтр прамысловай уласнасці Дзяржпатэнта з 1997 года два разы ў год выпускае "Каталог научно-технических разработок" (29(1997 г.)), у якім у адпаведнасці з галіновымі катэгорыямі Міжнароднага Банка Даных ліцэнзіруемых тэхналогій змяшчаюцца звесткі аб айчынных інавацыйных распрацоўках.

Звяртае на сябе ўвагу група дапаможнікаў, у якіх адлюстраваны нарматыўныя дакументы, падрыхтаваныя Дзяржаўным камітэтам па стандартызацыі, метралогіі і сертыфікацыі Рэспублікі Беларусь. Сярод іх чарговыя штогадовыя выпускі "Каталога нормативных документов по стандартизации" (30(1997 г.), 26(1999 г.), 31-32(2000 г.)). Гэтыя каталогі змяшчаюць інфармацыю аб усіх стандартах РБ (СТБ, РСТ БССР, РСТ Беларусі), кіруючых дакументах і класіфікатарах, зацверджаных Белстандартам, а таксама аб міждзяржаўных стандартах і дзяржаўных стандартах РФ, прынятых у якасці дзяржаўных стандартаў РБ.

Акрамя таго, як дадатак да інфармацыйнага зборніка "Новости. Стандартизация и сертификация" выдадзены інфармацыйныя паказальнікі "ИУС РБ. Стандарты" (30 (2000 г.)), якія выходзяць адзін раз у два месяцы і ўтрымліваюць звесткі аб дзяржаўных стандартах РБ, міждзяржаўных і міжнародных стандартах.

Інфармацыю аб іншых відах нарматыўных дакументаў утрымлівае каталог "Технические условия" (21(1996 г.), 2226(1999 г.)), які падрыхтаваны ў 2-х тамах аб дзейнічаючых дакументах па стану на бягучы год.

Сярод універсальных па зместу неабходна назваць два дапаможнікі БелІСА, якія рыхтуюцца ў адпаведнасці з Пастановай Савета Міністраў РБ аб фарміраванні банка даных аб навукова-тэхнічным патэнцыяле рэспублікі і выніках НДР і ВКР. Паказальнік "Бюллетень регистрации НИР, ОКР, ОТР" (2433(2000 г.)) з'яўляецца перыядычным выданнем, якое ўтрымлівае пералік назваў зарэгістраваных у інстытуце работ. Сістэматызацыя ажыццяўляецца па рубрыках дзяржаўнага рубрыкатара навукова-тэхнічнай інфармацыі, а ўнутры рубрык - па нумарах дзяржаўнай рэгістрацыі. Другое выданне інстытута "Реферативный сборник неопубликуемых работ: Отчеты НИР, ОКР, ОТР, депонированные научные рукописи" (2225(1999 г.)) уключае рэфераты завершаных навуковых і дэпаніраваных работ.

Разглядаючы бібліяграфічныя рэсурсы па тэхніцы, неабходна адзначыць ролю РНТБ, якая з'яўляецца галаўным цэнтрам у рэспубліцы па бібліяграфаванню тэхнічнай літаратуры. Бібліятэкай за разглядаемы перыяд падрыхтаваны шэраг рэтраспектыўных дапаможнікаў па актуальнай тэматыцы. Усе яны падрыхтаваны па адзінай методыцы - адлюстроўваюць айчынную і замежную літаратуру - кнігі, артыкулы, інфармацыйныя матэрыялы, патэнтную і нарматыўна-тэхнічную дакументацыю. У дапаможніках, як правіла, ёсць прадмова, спраўчны апарат. Абсалютная большасць дапаможнікаў уключае звесткі аб дакументах за апошнія 3-5 гадоў. Да такіх паказальнікаў адносяцца "Энергосберегающие технологии и оборудование" (2437(1998 г.)), "Экономия материалов в машиностроении" (2245(1999 г.)) і інш. Але сярод выданняў РНТБ ёсць і такія, у якіх літаратура адлюстравана за значна большы адрэзак часу. Напрыклад, "Переработка отходов" (2871(1998 г.)), "История развития изобретательства в Беларуси" (1доп.(2000 г.)). Гэты рэтраспектыўны паказальнік (ч. II) уключае выданні за 1945-1995 гг., якія падрыхтаваны беларускімі аўтарамі ці надрукаваны на тэрыторыі Беларусі.

Акрамя РНТБ у падрыхтоўцы паказальнікаў прымалі ўдзел і іншыя бібліятэкі. Нацыянальная бібліятэка падрыхтавала чарговыя паказальнікі "Чарнобыль" (2466(1998 г.), 2465(2000 г.)) з удзелам галіновых бібліятэк дзяржавы. Дарожны цэнтр навукова-тэхнічнай інфармацыі падрыхтаваў паказальнік літаратуры "Белорусской железной дороге - 125 лет" (1763(1996 г.)), які адлюстроўвае дакументы з 1977 па 1996 год.

Традыцыйным для масіву бібліяграфічнай прадукцыі з'яўляецца наяўнасць біябібліяграфічных паказальнікаў. За разглядаемы перыяд падрыхтаваны паказальнікі, прысвечаныя А.Д. Янушка (2606 (2000 г.)), М.І. Фёдараву (2605(2000 г.)), дактарам навук ЦНДІКВВР. На жаль, невялікая колькасць паказальнікаў практычна не дае магчымасці весці размову аб забеспячэнні бібліяграфічнай прадукцыяй спецыялістаў асобных галін тэхнікі.

Библиографические пособия по сельскому хозяйству

В.А. Касап, Р.А. Ровина

Сельское хозяйство всегда являлось одной из приоритетных отраслей народного хозяйства Беларуси, в связи с чем библиографические списки и указатели сельскохозяйственной литературы начали выходить еще в 19 веке. К сожалению, за период 1996-2000 гг. их количество продолжает сокращаться. Эта негативная тенденция началась в конце 80-х годов и к настоящему времени можно констатировать развал системы традиционной библиографической продукции, напечатанной на бумажном носителе. Даже по

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ